

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: Kauzativní vazby „fare+infinitiv“: typologie a české ekvivalenty

Diplomantka: Bc. Štěpán Remeš

Pracoviště: Ústav romanistiky FF JU v Českých Budějovicích

Vedoucí práce: doc. PhDr. Jan Radimský, Ph.D.

Rozsah: 123 stran vč. bibliografie a vlastních příloh

Štěpán Remeš si pro svou diplomovou práci zvolil téma, které je zajímavé jak z perspektivy teoretické syntaxe, tak z pohledu kontrastivní lingvistiky a translatologie, přičemž oba aspekty ve svých analýzách kombinuje. Za cíl si stanovil uceleně popsat italské kauzativní konstrukce po stránce syntaktické a sémantické a následně zkoumat možnosti jejich překladu do češtiny.

V teoretické části práce velmi detailně a s odkazy na relevantní literaturu analyzuje italské konstrukce „fare+inf.“ z mnoha aspektů: vymezuje kauzativní konstrukce vůči konstrukcím perceptivním, zabývá se postavením a funkcí klitik a zkoumá stupeň agentivnosti kauzátoru, který je v italštině relativně málo specifikován. Věnuje se také polysémii kauzativních konstrukcí a jejich interpretaci, pro kterou používá mj. kognitivně lingvistické pojmy *silová dynamika* a *okultní kauzace*. Ve druhé části teoretického úvodu se autor věnuje kauzativům v češtině, zejm. v pojetí založeném na Danešově teorii větných vzorců.

Ve vlastním výzkumu pak autor vybral z korpusu ItWac náhodný vzorek kauzativních konstrukcí od dvaceti sloves, které do těchto konstrukcí vstupují nejčastěji (s. 72), navrhl pro ně kontextualizovaný překlad do češtiny a své volby náležitě zdůvodnil. Došel tak k závěru, že volbu českého ekvivalentu – a dalo by se říci, že tedy i interpretaci dané vazby – „nejzásadněji ovlivňuje povaha komplementu či adjunktiva italské kauzativní konstrukce“ (s. 97).

Předkládaná práce je textem velmi zdařilým, prozrazuje osobní zaujetí tématem a především dokládá schopnost hluboké analýzy lingvistických otázek. Mám-li vyslovit nějakou kritickou připomínku, pak by snad stálo za úvahu více propojit výzkum s teoretickými východisky: v translatologické analýze např. autor příliš nevyužil poznatky o nejasné míře agentivnosti kauzátoru. Text také otevírá řadu zajímavých problémů k diskusi, z nichž bych vybral alespoň následující:

1) Pojmy „okultní kauzace“ (s. 39), který bych možná překládal raději jako „skrytá kauzace“, a „mechanická kauzace“ (s. 41) se mi jeví jako problematické. Světlo do věci nevnáší ani to, že klíčový příklad (108) *Angelica ha fatto rompere il vaso* je na s. 39 interpretován jinak než tentýž příklad (118) na s. 42: zatímco v prvním případě autor připouští jediné interpretaci „Angelica přiměla druhou osobu, aby vázu rozbila“, ve druhém případě uvádí jako možnou i interpretaci „Angelica neúmyslně způsobila rozbití vázy“. Jako nepřijatelná se tedy jeví interpretace „Angelica (záměrně) rozbila vázu“. Problémem je, že výchozí slovesa typu *rompere* nespécifikují jasně sémantickou roli podmětu, který může být agentem (záměrným původcem děje) i kauzátozem (nezáměrným původcem děje), jakkoli defaultní interpretace s životným podmětem je spíše agentivní; podobně kauzativní konstrukce se slovesem *fare* nespécifikuje, zda je činnost kauzátozem záměrná. Nedaly by se kauzativní vazby tohoto typu, tj. v alternacích *X ha rotto Y – X ha fatto rompere Y* vysvětlit tak, že oproti nekauzované variantě vyjadřují výsledek nezáměrné a/nebo nepřímé činnosti podmětu? Naopak jako výsledek přímé činnosti podmětu by fungovaly kauzativní vazby od sloves, která sama agens/kauzátozem kodifikovat nemohou (např. *far partire la macchina, far arrivare i pacchi* na s. 38).

2) Na s. 66-67 autor konstatuje, že relativní četnost kauzativních konstrukcí v korpusech ItWac a ItTenTen se liší. Je rozdíl významný, a pokud ano, dá se z něj něco vyvodit?

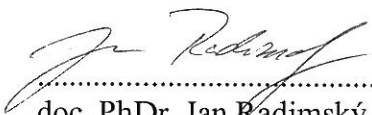
3) Autor ukázal, že do kauzativních konstrukcí vstupuje pře 7.000 italských sloves. Existují frekventovaná slovesa, která do kauzativních konstrukcí nevstupují? Proč?

4) Drobná poznámka k příkladu *far valere* (s. 80): český překlad „uplatnit právo“ asi nelze parafrázovat jako „způsobit, aby právo platilo“.

Po formální stránce práce splňuje všechny předpoklady.

Závěr:

Předkládanou diplomovou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím jako **výbornou**.

.....
doc. PhDr. Jan Radimský, Ph.D.

V Českých Budějovicích, dne 8. června 2015